

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

NUOMONĖS

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS
PAREIGŪNAS

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonė dėl 2007 m. gruodžio 12 d. Komisijos sprendimo dėl vidaus rinkos informacinės sistemos įgyvendinimo užtikrinant asmens duomenų apsaugą (2008/49/EB)

(2008/C 270/01)

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS,

atsižvelgdamas į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 286 straipsnį,

atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, ypač į jos 8 straipsnį,

atsižvelgdamas į 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvą 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, ir

atsižvelgdamas į 2000 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentą (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių duomenų judėjimo, ypač į jo 41 straipsnį,

PRIĖMĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

1. ĮVADAS

Vidaus rinkos informacinė sistema

1. Vidaus rinkos informacinė sistema (VRI) — informacinių technologijų priemonė, leidžianti valstybių narių kompetentingoms valdžios institucijoms tarpusavyje keistis informacija įgyvendinant vidaus rinkos teisės aktus. VRI finansuojama pagal IDABC (suderintas paneuropinių e. valdžios paslaugų teikimas valstybės valdymo institucijoms, verslo subjektams ir piliečiams) ⁽¹⁾ programą.

⁽¹⁾ Žr. šios nuomonės 12 punktą.

2. VRI sukurta kaip bendra sistema, skirta padėti įgyvendinti įvairias vidaus rinkos teisės aktų nuostatas, ir numatyta, kad ateityje ji bus naudojama siekiant įgyvendinti teisės aktus kitose srityse. Iš pradžių VRI bus naudojama siekiant įgyvendinti Direktyvoje 2005/36/EB („Profesinių kvalifikacijų direktyvoje“) ⁽²⁾ numatytas abipusės pagalbos nuostatas. Nuo 2009 m. gruodžio mėn. VRI taip pat bus naudojama siekiant įgyvendinti Direktyvoje 2006/123/EB („Paslaugų direktyvoje“) ⁽³⁾ numatytas administracinio bendradarbiavimo nuostatas.

Pagal 29 straipsnį įkurtos Duomenų apsaugos darbo grupės nuomonė ir EDAPP indėlis

3. 2007 m. pavasarį Europos Komisija paprašė pagal 29 straipsnį įkurtos Duomenų apsaugos darbo grupės (29 straipsnio darbo grupės) pateikti nuomonę, kad būtų galima peržiūrėti VRI poveikį duomenų apsaugai. 2007 m. rugsėjo 20 d. 29 straipsnio darbo grupė pateikė nuomonę dėl VRI duomenų apsaugos aspektų ⁽⁴⁾. 29 straipsnio darbo grupės nuomonėje pritariama Komisijos planams priimti sprendimą, reglamentuojantį VRI duomenų apsaugos aspektus, ir suteikti konkretnę teisinį pagrindą keitimuisi duomenimis VRI sistemoje.
4. EDAPP palankiai vertina tai, kad Komisija prieš parengdama VRI sprendimą paprašė 29 straipsnio darbo grupės nuomonės. EDAPP aktyviai dalyvavo pogrupo, nagrinėjančio

⁽²⁾ 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (OL L 255, 2005 9 30, p. 22).

⁽³⁾ 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje (OL L 376, 2006 12 27, p. 36).

⁽⁴⁾ 29 straipsnio darbo grupės nuomonė 7/2007 dėl Vidaus rinkos informacinės sistemos (VRI) duomenų apsaugos, WP 140.

su VRI susijusius klausimus, darbe ir pritaria 29 straipsnio darbo grupės nuomonėje išdėstytoms išvadoms. EDAPP taip pat palankiai vertina tai, kad Komisija prieš priimdama VRI sprendimą neoficialiai konsultavosi su EDAPP. Taigi buvo sudaryta ypač reikalinga galimybė pateikti pasiūlymus dar prieš priimant minėtą sprendimą, nes taikoma procedūra — Komisijos sprendimas, o ne Komisijos pasiūlymas, kuriuo inicijuojama teisėkūros procedūra Taryboje ir Europos Parlamente.

Komisijos Sprendimas 2008/49/EB

- 2007 m. gruodžio 12 d. Komisija priėmė Sprendimą 2008/49/EB dėl vidaus rinkos informacinės sistemos įgyvendinimo užtikrinant asmens duomenų apsaugą (VRI sprendimas). Sprendime atsižvelgta į kelias EDAPP ir 29 straipsnio darbo grupės rekomendacijas. Be to, jame nurodytas teisinis pagrindas.

EDAPP bendra nuomonė apie VRI

- EDAPP bendra nuomonė apie VRI yra teigiama. EDAPP pritaria Komisijos tikslams sukurti elektroninę sistemą keistis informacija ir reglamentuoti jos duomenų apsaugos aspektus. Tokia racionali sistema gali ne tik padidinti bendradarbiavimo veiksmingumą, bet ir padėti užtikrinti, kad būtų laikomasi taikytinų duomenų apsaugos įstatymų. Tai gali būti padaryta nustatant aiškią sistemą, kokia informacija, su kuo ir kokiomis sąlygomis galima keistis.
- Tačiau centralizuotos elektroninės sistemos įdiegimas taip pat sukuria tam tikrą riziką. Svarbiausia, kad gali būti dalijamasi didesniu duomenų kiekiu ir plačiau nei tikrai būtina veiksmingo bendradarbiavimo tikslais, o duomenys, įskaitant galimai pasenusius ir netikslus duomenis, elektroninėje sistemoje gali likti ilgiau nei būtina. Duomenų bazės, kuria galima naudotis 27 valstybėse narėse, saugumas taip pat yra opus klausimas, nes sistema yra saugi tiek, kiek saugi yra jos silpniausia grandis visame tinkle.
- Todėl labai svarbu, kad duomenų apsaugos klausimai kiek galima visapusiškiau ir vienareikšmiškai būtų išnagrinėti teisiškai privalomame Bendrijos akte.

Tiksliai nustatyta VRI taikymo sritis

- EDAPP palankiai vertina tai, kad Komisija aiškiai nustato VRI taikymo sritį ir ją apriboja, o priede nurodo atitinkamų Bendrijos aktų, kurių pagrindu galima keistis informacija, sąrašą. Šiuo metu tą sąrašą sudaro tik Profesinių kvalifikacijų direktyva ir Paslaugų direktyva; tačiau tikimasi, kad ateityje VRI taikymo sritis bus išplėsta. Priimant naujus teisės aktus, kuriuose numatomas keitimasis informacija naudojantis VRI, tas priedas bus tuo pačiu metu atnaujinamas. EDAPP palankiai vertina šį būdą, nes taip i) aiškiai apribojama VRI taikymo sritis; ir ii) užtikrinamas skaidrumas bei tuo pačiu metu; iii) suteikiama lankstumo galimybė tuo

atveju, jei ateityje keičiantis papildoma informacija bus naudojama VRI. Tai taip pat užtikrina, kad nebūtų keičiamasi informacija naudojantis VRI, jei i) konkrečiuose vidaus rinkos teisės aktuose nenumatytas tinkamas teisinis pagrindas, kuriuo sudaromos sąlygos arba įgaliojama keistis informacija; ir jei ii) į VRI sprendimo priedą neįtraukta nuoroda į tą teisinį pagrindą.

Pagrindiniai susirūpinimą keliantys klausimai, susiję su VRI sprendimu

- Vis dėlto EDAPP netenkina i) VRI sprendimui parinktas teisinis pagrindas, o tai reiškia, kad dabar VRI sprendimas grindžiamas abejotinais teisiniais pagrindais (žr. šios nuomonės 2 skirsnį); ir ii) tai, kad į šį dokumentą neįtrauktos tam tikros reikalingos nuostatos, išsamiai reglamentuojančios VRI duomenų apsaugos aspektus (žr. šios nuomonės 3 skirsnį).
- Deja, praktikoje Komisijos priimtas sprendimas reiškia, kad, priešingai nei tikėjosi EDAPP ir 29 straipsnio darbo grupė, dabar VRI sprendimu išsamiai neregamentuojami visi pagrindiniai VRI duomenų apsaugos aspektai, įskaitant, svarbiausia — kaip bendri valdytojai dalijasi atsakomybe dėl pranešimų teikimo ir kaip jie duomenų subjektams suteikia prieigos teises, arba konkretūs praktiniai proporcingumo klausimai. EDAPP taip pat apgailestauja, kad nėra konkretaus reikalavimo, kad Komisija savo tinklavietėje skelbtų iš anksto parengtus klausimus ir duomenų sritis; tai padidintų skaidrumą ir teisinį tikrumą.

2. VRI SPRENDIMO TEISINIS PAGRINDAS

IDABC sprendimas

- VRI sprendime nustatyta, kad jo teisinis pagrindas yra 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos Sprendimas 2004/387/EB dėl suderinto paneuropinių e. valdžios paslaugų teikimo valstybės valdymo institucijoms, verslo subjektams ir piliečiams (IDABC) (¹), ypač jo 4 straipsnis.
- Pats IDABC sprendimas — tai priemonė pagal Europos bendrijos steigimo sutarties (EB sutarties) XV antraštinę dalį „Transeuropiniai tinklai“. EB sutarties 154 straipsnyje nustatyta, kad Bendrija prisideda prie transeuropinių tinklų kūrimo ir plėtojimo transporto, telekomunikacijų ir energetikos infrastruktūrų srityje. Tokia veikla siekiama remti nacionalinių tinklų tarpusavio ryšį ir sąveiką, taip pat galimybę tokiais tinklais naudotis. 155 straipsnyje išvardytos priemonės, kurias Bendrija gali patvirtinti siekdama minėtų tikslų. Tai i) gairės; ii) priemonės, kurių gali prirėkti užtikrinant tinklų tarpusavio sąveiką, ypač techninio standartizavimo srityje; ir iii) projektų rėmimas. IDABC sprendimas pagrįstas 156 straipsnio 1 dalimi, kurioje nustatyta tvirtinimo tvarka.

(¹) OL L 144, 2004 4 30, su pataisymais OL L 181, 2004 5 18, p. 25.

14. IDABC sprendimo 4 straipsnyje nustatyta, *inter alia*, kad Bendrija įgyvendina bendro intereso projektus. Tie projektai turi būti įtraukti į atnaujinamą darbo programą, o įgyvendinami — laikantis IDABC sprendimo 6 ir 7 straipsnio principų. Pagal tuos principus iš esmės skatinama dalyvauti kuo daugiau dalyvių, numatoma griežta ir nešališka procedūra ir techninis standartizavimas. Jais taip pat siekiama užtikrinti projektų ekonominį patikimumą ir įvykdomumą.

Paslaugų direktyva ir Profesinių kvalifikacijų direktyva

15. Kaip paaiškinta pirmiau, pradiniu laikotarpiu vidaus rinkos informacinė sistema bus naudojama keičiantis asmens duomenimis įgyvendinant dvi direktyvas:

— paslaugų direktyvą, ir

— profesinių kvalifikacijų direktyvą.

16. Paslaugų direktyvos 34 straipsnio 1 dalyje numatytas konkretus elektroninės sistemos valstybėms narėms keistis informacija — papildomos priemonės šios direktyvos taikymo tikslais — sukūrimo teisinis pagrindas. 34 straipsnio 1 dalyje teigiama: „Bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis Komisija sukuria elektroninę sistemą valstybėms narėms keistis informacija, atsižvelgdama į esamas informacines sistemas“.

17. Profesinių kvalifikacijų direktyvoje nenumatyta speciali elektroninė sistema keistis informacija, tačiau keliose šios direktyvos nuostatose aiškiai reikalaujama keistis informacija. Atitinkamos nuostatos, įpareigojančios keistis informacija, be kita ko, nustatytos direktyvos 56 straipsnyje, kuriame valstybių narių kompetentingų institucijų prašoma glaudžiai bendradarbiauti ir teikti abipusę pagalbą, kad būtų lengviau įgyvendinti šią direktyvą. 56 straipsnio antroje dalyje numatyta, kad tam tikra neskelbtina informacija tvarkoma laikantis duomenų apsaugos teisės aktų. Be to, 8 straipsnyje taip pat aiškiai numatyta, kad priimančiosios valstybės narės kompetentingos institucijos gali prašyti įsisteigimo valstybės narės kompetentingų institucijų suteikti bet kokią informaciją, susijusią su paslaugos teikėjo įsisteigimo teisėtumu ir veiklos tinkamumu, taip pat ir dėl kokių nors profesinio pobūdžio drausminių ar baudžiamųjų sankcijų nebuvimo. Pagaliau 50 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad jei yra pagrįstų abejonų, priimančioji valstybė narė gali reikalauti valstybės narės kompetentingų institucijų patvirtinti atestatų ir oficialios kvalifikacijos bei mokymo įrodymų autentiškumą.

Reikalingas tinkamas duomenų apsaugos nuostatų teisinis pagrindas

18. Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 8 straipsnyje ir teisminėje praktikoje, susijusioje su Europos žmogaus teisių konvencijos (EŽTK) 8 straipsniu, pripažinta, kad asmens duomenų apsauga yra pagrindinė teisė.

19. VRI sprendimo 1 straipsnyje nustatomos VRI dalyvių ir naudotojų funkcijos, teisės ir pareigos vykdant duomenų apsaugos reikalavimus. EDAPP nuomone, 7 konstatuojamoji dalis reiškia, kad VRI sprendimas skirtas patikslinti Bendrijos bendrą duomenų apsaugos sistemą, sukurtą Direktyva 95/46/EB ir Reglamentu (EB) Nr. 45/2001. Jame konkrečiai apibūdinama valdytojų sąvoka ir jų pareigos, nustatomi duomenų saugojimo laikotarpiai ir duomenų subjektų teisės. VRI sprendime nustatyti pagrindinių teisių apribojimai/patikslinimai, o jo tikslas — apibrėžti piliečių subjektyvias teises.

20. Remiantis teismine praktika, susijusia su EŽTK, neturėtų kilti abejonų dėl pagrindines teises ribojančių nuostatų teisinio statuso. Remiantis EB sutartimi, tos nuostatos turi būti nustatytos teisės akte, kuriuo būtų galima remtis teisme. Kitaip duomenų subjektui kils teisinis neaiškumas, nes jis nebus tikras, kad teisme galės remtis taisyklėmis.

21. Teisinio tikrumo klausimas yra dar svarbesnis, nes pagal EB sutarties sistemą pirmiausia nacionaliniai teisėjai turės teisę spręsti, kokią reikšmę suteikti VRI sprendimui. Dėl to skirtingose valstybėse narėse ir net vienoje valstybėje narėje rezultatai gali skirtis. Šis teisinis netikrumas nepriimtinas.

22. Teisės gynimo priemonės (garantijos) nebuvimas kiekvienu atveju būtų EŽTK 6 straipsnio, kuriame numatyta teisė į nešališką teismą, ir šiuo straipsniu grindžiamos teisminės praktikos nepaisymas. Tokiu atveju Bendrija nevykdytų savo pareigų pagal Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnį, kuriame reikalaujama, kad Sąjunga gerbtų pagrindines teises, garantuojamas EŽTK.

Parinkto teisinio pagrindo trūkumai

23. EDAPP labai nuogąstauja, kad Komisijos sprendimo rengėjai sprendimo teisiniu pagrindu parinkę IDABC sprendimo 4 straipsnį, ko gero neatsižvelgė į pirmiau nurodytą teisinio tikrumo kriterijų. EDAPP toliau išvardija aspektus, kurie gali kelti abejonų dėl VRI sprendimui parinkto teisinio pagrindo tinkamumo:

— EB sutarties XV antraštinės dalies „Transeuropiniai tinklai“ pagrindas. Pagal šį pagrindą Europos bendrija gali prisidėti kuriant šiuos tinklus, kad Europos piliečiai galėtų naudotis geresniu, saugesniu ir pigesniu transportu, telekomunikacijomis ir energija⁽¹⁾. Neaišku, ar šis pagrindas skirtas ir valdžios institucijų tinklams, kurie reikalingi įgyvendinant teisės aktus, kaip VRI atveju.

— EB sutarties XV antraštinėje dalyje (155 straipsnyje) numatytos priemonės. Kaip minėta pirmiau, šias priemones sudaro i) gairės; ii) priemonės, kurių gali pririnkti užtikrinant tinklų tarpusavio sąveiką, ypač techninio standartizavimo srityje; ir iii) projektų rėmimas. Nors šis straipsnis nėra pakankamai aiškus — „priemonės“ gali reikšti bet ką, — šis galimų priemonių sąrašas leidžia

⁽¹⁾ Žr. Komisijos baltąją knygą dėl augimo, konkurencingumo ir užimtumo (COM(93) 700 galutinis).

manyti, kad XV antraštinės dalies tikslų pirmiausia bus siekiama neteisinėmis priemonėmis. EDAPP pabrėžia, kad šiuo atveju žodis „priemonės“ visų pirma reiškia techninį standartizavimą.

- IDABC sprendimo 4 straipsnio tikslas — įgyvendinti bendro intereso projektus, nurodytus atnaujinamoje darbo programoje. VRI sistema buvo įdiegta ir finansuojama remiantis šia darbo programa. Tačiau EDAPP nėra įsitikinęs, kad 4 straipsnį galima naudoti kaip duomenų apsaugos taisyklių, privalomų VRI dalyviams ir numatančių piliečių subjektines teises, teisinį pagrindą.
- 4 straipsnyje nurodytuose IDABC sprendimo 6 ir 7 straipsniuose pateikti bendro intereso projektų įgyvendinimo principai. Šie principai susiję su dalyvavimu, procedūra ir techniniu standartizavimu, taip pat projektų ekonominiu patikimumu ir įvykdomumu. Jie nesusiję nei su duomenų apsaugos principais, nei su kitais panašiais viešosios teisės principais.
- Procedūra pagal IDABC sprendimą. Pagal šio sprendimo 30 konstatuojamąją dalį įgyvendinimo priemonės turėtų būti patvirtintos pagal 1999 m. birželio 28 d. Tarybos Sprendimą 1999/468/EB, nustatantį Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką⁽¹⁾. Tam reikia, kad dalyvautų komitologijos komitetas, kurį sudaro valstybių narių atstovai. VRI sprendimo konstatuojamosiose dalyse nenurodytas tokio komiteto dalyvavimas. Kiek žinoma, toks komitetas nebuvo įtrauktas.
- Kita ypatybė yra tai, kad VRI sprendimas skirtas valstybėms narėms. Dėl šios priežasties ir nepaisant VRI sprendime daromų nuorodų į Reglamentą (EB) Nr. 45/2001 bei to, kad 6 straipsnyje Komisija nurodoma kaip VRI dalyvė, VRI sprendimas negali būti susijęs su pačios Komisijos tvarkomais asmens duomenimis.

Galimi sprendimai siekiant ištaisyti parinkto teisinio pagrindo trūkumus

24. VRI sprendimui dėl pirmiau išvardytų priežasčių reikalingas svarus teisinis pagrindas. Kyla rimtų abejonių, ar VRI sprendimo teisinis pagrindas atitinka teisinio tikrumo reikalavimą. EDAPP rekomenduoja Komisijai iš naujo apsvaistyti šį teisinį pagrindą ir rasti būdą ištaisyti parinkto teisinio pagrindo trūkumus, galbūt VRI sprendimą pakeičiant tokiu teisės aktu, kuris atitiktų teisinio tikrumo reikalavimą.
25. Todėl tinkamiausias sprendimas galėtų būti galimybė Tarybai ir Europos Parlamentui priimti atskirą teisės aktą dėl VRI sistemos, panašiai kaip Šengeno informacinės sistemos, Vizų informacinės sistemos ir kitų didelės apimties IT duomenų bazių atvejais.

26. EDAPP siūlo išanalizuoti šią galimybę. Tokiu atveju šiame atskirame teisės akte galėtų būti nurodytos VRI dalyvių ir naudotojų funkcijos, teisės ir pareigos vykdant duomenų apsaugos reikalavimus (VRI sprendime apibrėžtas dalykas) ir kiti reikalavimai, susiję su VRI sistemos sukūrimu ir veikimu.
27. Kita galimybė galėtų būti ieškoti teisinio pagrindo įvairiuose vidaus rinkos dokumentuose. Kadangi VRI sprendimas taikomas keitimuisi asmens duomenimis įgyvendinant Paslaugų direktyvą, reikėtų toliau analizuoti, ar ši direktyva, visų pirma jos 34 straipsnis, galėtų būti reikiamas teisinis pagrindas. Kiek tai susiję su VRI sprendimo taikymu keitimuisi asmens duomenimis įgyvendinant Profesinių kvalifikacijų direktyvą, taip pat galėtų būti taikomas panašus požiūris: konkretus ir aiškus teisinis pagrindas taip pat gali būti sukurtas iš dalies keičiant pačią direktyvą.
28. Jei dėl kitų vidaus rinkos teisės aktų valstybių narių kompetentingoms institucijoms ateityje gali reikėti keistis informacija, kiekvienu atveju tokiame konkrečiame naujame teisės akte gali būti priimamas konkretus teisinis pagrindas.

3. PASTABOS DĖL VRI SPRENDIMO TURINIO

29. Šioje nuomonės dalyje EDAPP aptaria į VRI sprendimą įtrauktas VRI duomenų apsaugos aspektus reglamentuojančias nuostatas. EDAPP pasiūlymai galėtų būti įtraukti į naują teisės aktą, pakeičiantį VRI sprendimą, kaip buvo pasiūlyta pirmiau. Tačiau kol nėra tokio naujo dokumento, pasiūlymus būtų galima įtraukti į iš dalies pakeistą VRI sprendimą.
30. Be to, VRI dalyviai jau dabar, iš dalies nepakeitus sprendimo, gali taikyti kai kuriuos pasiūlymus praktikoje. EDAPP tikisi, kad Komisija atsižvelgs į šioje nuomonėje pateiktas rekomendacijas bent veiklos lygiu, t. y. tiek, kiek jos susijusios su Komisijos — VRI dalyvės, todėl prižiūrimos EDAPP, veikla.

2 straipsnis — Iš anksto nustatyti duomenų laukai: skaidrumas ir proporcingumas

31. EDAPP palankiai vertina tai, kad Komisija VRI tinklavietėje paskelbė pirmuosius iš anksto nustatytus klausimus ir kitus duomenų laukus. Jie susiję su keitimusi informacija pagal Profesinių kvalifikacijų direktyvą.
32. Kad ši gera praktika taptų aiškia Komisijos pareiga ir taip būtų užtikrintas bei toliau didinamas skaidrumas, EDAPP rekomenduoja, kad VRI teisės akte būtų numatyta Komisijos pareiga VRI tinklavietėje skelbti iš anksto nustatytus klausimus ir kitus duomenų laukus.

⁽¹⁾ OLL 184, 2006 12 29, p. 23.

33. Dėl proporcingumo VRI teisės akte turėtų būti nurodyta, kad iš anksto nustatyti klausimai ir kiti duomenų laukai turi būti adekvatūs, atitikti tikslus ir jų neviršyti. Be to, EDAPP turi dvi konkrečias rekomendacijas, susijusias su proporcingumu:

- paprastas patikslinimas, kad VRI neskirta reguliariam naudojimui siekiant atlikti migruojančių darbuotojų ir paslaugų teikėjų asmens patikrinimus, o tik tuo atveju, jei taikytinai teisės aktais leidžiama tai daryti ir kai kyla pagrįstų abejonų i) dėl migruojančio paslaugų teikėjo priimančiosios valstybės narės kompetentingai institucijai pateiktos informacijos autentiškumo; arba ii) dėl jo teisės įsisteigti ar vykdyti profesinę veiklą priimančiojoje valstybėje narėje,
- siekiant, kad būtų kuo mažiau be reikalo keičiamasi neskelbtiniais, bet ne visada svarbiais duomenimis, nuostata, kad kai nebūtina perduoti nuosprendžių registre esamos informacijos, VRI sąsajoje iš anksto nustatytuose klausimuose ir atsakymuose neturėtų būti prašymo pateikti informaciją iš nuosprendžių registro ir jie turėtų būti kitaip suformuluoti, kad būtų kuo mažiau keičiamasi neskelbtiniais duomenimis. Pavyzdžiui, priimančiosios šalies kompetentingai institucijai gali pakakti žinoti, kad migruojantis teisininkas yra teisėtai įregistruotas ir savo šalies advokatūroje turi gerą reputaciją, jai nereikia žinoti, ar nuosprendžių registro byloje yra įrašas apie kelių eismo taisyklių pažeidimą, jei tai jam neužkerta kelio dirbti teisininku jo šalyje.

3 straipsnio — Antra pastraipa. Bendras valdymas ir atsakomybės padalijimas

34. VRI sprendimo 3 straipsnyje atsakomybė padalyta ne visai suprantamai ir neaiškiai. EDAPP pripažįsta, kad VRI sprendime gali būti neįmanoma kiekvieną tvarkymo operaciją priskirti konkrečiai Komisijai arba tam tikros valstybės narės tam tikrai kompetentingai institucijai ir atitinkamai padalyti atsakomybę. Tačiau VRI sprendime reikėjo pateikti kelias nuostatas, susijusias bent su valdytojo svarbiausiomis duomenų apsaugos pareigomis.

35. Visų pirma EDAPP rekomenduoja, kad VRI teisės akte būtų nurodyta, kad:

- visos kompetentingos institucijos ir VRI koordinatorius yra valdytojai, kai vykdo duomenų tvarkymo veiklą kaip sistemos naudotojai,
- Komisija yra sistemos operatorė, o ne naudotoja ir visų pirma yra atsakinga už sistemos techninį veikimą, priežiūrą ir bendros apsaugos užtikrinimą, ir kad
- VRI dalyviai dalijasi atsakomybe už pranešimo pateikimą, teisės susipažinti su duomenimis, prieštarauti ir juos ištaisyti suteikimą, kaip išdėstyta (naujai įterptose) dalyse, kurios aptariamoms toliau pateiktuose punktuose atitinkamais pavadinimais.

Pranešimas duomenų subjektams

36. EDAPP rekomenduoja, kad į VRI teisės aktą turėtų būti įrašyta nauja dalis dėl atsakomybės už pranešimo pateikimą padalijimo bendriems valdytojams laikantis įvairiapusio požiūrio. Visų pirma tekste turėtų būti nurodyta:

- pirma, Komisija VRI skirtame tinklalapyje turėtų pateikti išsamų privatumo pranešimą, įskaitant visus pagal Reglamento (EB) Nr. 45/2001 10 ir 11 straipsnius reikalingus aspektus, parašytą aiškiai ir paprasta kalba. EDAPP rekomenduoja, kad pranešimas būtų susijęs ne tik su keliomis Komisijos atliekamomis duomenų, prie kurių ji turi prieigą (VRI naudotojų asmens duomenys), tvarkymo operacijomis, bet ir būtų pateiktas bendras pranešimas, susijęs su įvairių valstybių narių kompetentingų institucijų keitimusi informacija — duomenų bazės tikslu,
- antra, visos kompetentingos institucijos taip pat turėtų savo tinklalapiuose pateikti privatumo pareiškimą. Privatumo pareiškimą, be kita ko, turėtų sudaryti nuoroda bei saitas į Komisijos privatumo pareiškimą ir kiti elementai, būdingi tai konkrečiai institucijai ar valstybei narei. Pirmiausia šiuose pranešimuose turi būti nurodyti šaliai būdingi teisės susipažinti su duomenimis arba teisės į informaciją apribojimai. Konkrečioje šalyje kompetentingų institucijų pranešimo pateikimą gali koordinuoti viena ryšių palaikymo tarnyba,
- trečia, ne vėliau kaip išsiunčiant asmens duomenis, jei netaikomi apribojimai, duomenų subjektams pranešimas taip pat turėtų būti nusiųstas tiesiogiai kitomis priemonėmis, ne tik paskelbiant privatumo pranešimą tinklavietėje. Rekomenduojama, pavyzdžiui, į laiškus, kuriuos kompetentingos institucijos siunčia duomenų subjektams (paprastai migruojantiems paslaugų teikėjams arba darbuotojams), įtraukti trumpą nuorodą į VRI ir nurodyti, kur internete skelbiami atitinkami privatumo pranešimai.

Teisė susipažinti su duomenimis, prieštarauti ir juos ištaisyti

37. EDAPP taip pat rekomenduoja įrašyti naują dalį siekiant:

- nurodyti, kam duomenų subjektas turėtų pateikti prašymą dėl susipažinimo su duomenimis, prieštaravimo arba jų ištaisymo,
- nurodyti, kuri kompetentinga institucija turės kompetenciją priimti sprendimą dėl tų prašymų, ir
- nustatyti taikytiną procedūrą, jei duomenų subjektas pateiktų prašymą VRI dalyviui, kuris neturi kompetencijos priimti sprendimo dėl tų prašymų.

38. Be to, turėtų būti nurodyta, kad Komisija gali suteikti teisę susipažinti tik su tais duomenimis, prie kurių pati Komisija turi teisėtą prieigą. Todėl Komisija neprivalės suteikti teisės susipažinti su informacija, kuria keičiasi kompetentingos institucijos. Jei duomenų subjektas vis tiek Komisijai pateikia tokį prašymą, Komisija nedelsdama turi duomenų subjektą nukreipti į institucijas, kurios turi prieigą prie šios informacijos ir duomenų subjektams teikia atitinkamą informaciją.

4 straipsnis — Informacijos mainų duomenų subjektų asmens duomenų laikymas

39. VRI sprendimo 4 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta, kad duomenų saugojimo laikotarpis yra šeši mėnesiai „oficialiai užbaigus“ keitimąsi informacija.

40. EDAPP supranta, kad kompetentingoms institucijoms gali būti reikalingos tam tikros duomenų laikymo lankstumo galimybės, nes be pradinių klausimų ir atsakymų kompetentingoms institucijoms gali kilti papildomų klausimų, susijusių su ta pačia byla. Iš tiesų rengiant 29 straipsnio darbo grupės nuomonę Komisija paaiškino, kad administracinės procedūros, kurias vykdant gali reikėti keisti informacija, paprastai užtrunka kelis mėnesius ir buvo numatytas šešių mėnesių saugojimo laikotarpis, kad būtų galima lanksčiai reaguoti netikėtai užtrukus procedūrai.

41. Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir Komisijos paaiškinimais EDAPP abejoja, ar yra teisėta priežastis duomenis saugoti VRI dar papildomus šešis mėnesius oficialiai užbaigus keitimąsi informacija. Todėl EDAPP rekomenduoja, kad šešių mėnesių laikotarpis, po kurio duomenys automatiškai ištrinami, turėtų prasidėti tą dieną, kai prašančioji institucija pirmą kartą kreipiasi į analogišką instituciją dėl keitimosi konkrečia informacija. Iš tiesų automatinio duomenų ištrynimo datą būtų geriau nustatyti atsižvelgiant į skirtingas informacijos, kuria keičiamasi, rūšis (visada galutinę datą apskaičiuojant nuo keitimosi pradžios). Pavyzdžiui, šešių mėnesių saugojimo laikotarpis gali būti tinkamas keičiantis informacija pagal Profesinių kvalifikacijų direktyvą, bet jis nebūtinai gali būti tinkamas keičiantis kita informacija pagal būsimus vidaus rinkos teisės aktus.

42. EDAPP taip pat norėtų pridurti, kad jei nebūtų atsižvelgta į jo rekomendacijas, bent jau reikėtų patikslinti, ką reiškia keitimosi informacija „oficialus užbaigimas“. Visų pirma turi būti užtikrinta, kad duomenų bazėje negali likti jokių duomenų ilgiau nei būtina tik dėl to, kad kompetentingai institucijai nepavyksta baigti bylos.

43. Be to, EDAPP rekomenduoja, kad 4 straipsnio antroje pastraipoje turėtų būti pakeista duomenų ištrynimo ir saugojimo tvarka. Komisija prašymus ištrinti duomenis bet

kuriuo atveju turėtų patenkinti per 10 darbo dienų, nepaisant to, ar kita kartu besikeičianti informacija kompetentinga institucija pageidautų saugoti informaciją VRI. Tačiau turėtų būti automatinis mechanizmas apie tai pranešti tai kitai kompetentingai institucijai, kad ji neprarastų duomenų ir galėtų, jei pageidautų, atsisiųsti arba išsispausdinti informaciją ir saugoti ją savo tikslais ne VRI, laikydamasi savo duomenų apsaugos taisyklių. Atrodo, kad dešimties dienų įspėjimo laikotarpis yra pagrįstas ir kaip trumpiausias, ir kaip ilgiausias terminas. Jei abi institucijos patvirtina prašymą ištrinti informaciją, Komisija iki šio galutinio dešimties dienų termino turėtų sugebėti ištrinti informaciją.

Saugumo priemonės

44. EADPP taip pat rekomenduoja nustatyti, kad Komisija ir kompetentingos institucijos saugumo priemonių turėtų imtis atsižvelgdamos į valstybių narių geriausią praktiką.

Bendra priežiūra

45. Kadangi keičiantis informacija VRI sistema taikomi įvairūs nacionaliniai duomenų apsaugos įstatymai ir įvairių nacionalinių duomenų apsaugos institucijų priežiūra (be to, kad tam tikriems tvarkymo operacijų aspektams taikomas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir EDAPP priežiūra), EDAPP rekomenduoja, kad VRI teisės akte taip pat turėtų būti numatytos aiškios nuostatos, įvairioms dalyvaujančioms duomenų apsaugos institucijoms sudarančios palankesnes sąlygas atlikti bendrą VRI priežiūrą. Bendra priežiūra galėtų būti nustatyta taip pat, kaip tai buvo padaryta teisės aktuose dėl antrosios kartos Šengeno informacinės sistemos (SIS II) sukūrimo, veikimo ir naudojimo ⁽¹⁾.

4. IŠVADOS

46. EDAPP pritaria Komisijos tikslams sukurti elektroninę sistemą keisti informacija ir reglamentuoti jos duomenų apsaugos aspektus.

47. VRI sprendimui dėl pirmiau išvardytų priežasčių reikalingas svarus teisinis pagrindas. EDAPP rekomenduoja Komisijai iš naujo apsvarstyti parinktą teisinį pagrindą ir rasti būdą įstaiyti parinkto teisinio pagrindo trūkumus, galbūt VRI sprendimą pakeičiant tokiu teisės aktu, kuris atitiktų teisinio tikrumo reikalavimą.

48. EDAPP nuomone, logiškiausias sprendimas — išnagrinėti galimybę priimti atskirą Tarybos ir Europos Parlamento teisės aktą dėl VRI sistemos, panašiai kaip Šengeno informacinės sistemos, Vizų informacinės sistemos ir kitų didelės apimties IT duomenų bazių atvejais.

⁽¹⁾ Žr. 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 1987/2006 dėl antrosios kartos Šengeno informacinės sistemos (SIS II) sukūrimo, veikimo ir naudojimo 44–46 straipsniais (OL L 381, 2006 12 28, p. 4) ir 2007 m. birželio 12 d. Tarybos Sprendimo 2007/533/TVR dėl antrosios kartos Šengeno informacinės sistemos (SIS II) sukūrimo, veikimo ir naudojimo 60–62 straipsniais (OL L 205, 2007 8 7, p. 63).

49. Taip pat būtų galima išnagrinėti, ar reikalingas teisinis pagrindas galėtų būti Paslaugų direktyvos 34 straipsnis ir panašios nuostatos, kurias dar reikia priimti atsižvelgiant į kitus vidaus rinkos teisės aktus.
50. Be to, nuomonėje pateikta pasiūlymų dėl nuostatų, reglamentuojančių VRI duomenų apsaugos aspektus, įtrauktinus į naują teisės aktą, pakeičiantį VRI sprendimą, kaip buvo pasiūlyta pirmiau, arba, jei nebus tokio naujo dokumento, įtrauktinus į iš dalies pakeistą VRI sprendimą.
51. VRI dalyviai jau dabar gali praktikoje pritaikyti daug pasiūlymų iš dalies nekeičiant sprendimo. EDAPP tikisi, kad Komisija kuo labiau atsižvelgs į šioje nuomonėje pateiktas rekomendacijas bent veiklos lygiu, t. y. tiek, kiek jos susijusios su Komisijos — VRI dalyvės veikla.
52. Šios rekomendacijos susijusios su skaidrumu ir proporcingumu, bendru valdymu ir atsakomybės padalijimu, pranešimų siuntimu duomenų subjektams, teise susipažinti su duomenimis, prieštarauti ir juos ištaisyti, duomenų saugojimu, saugumo priemonėmis ir bendra priežiūra.

Priimta Briuselyje, 2008 m. vasario 22 d.

Peter HUSTINX

*Europos duomenų apsaugos priežiūros
pareigūnas*
